

Handläggare
Ola Johansson

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum 2017-02-14 Ärendebeteckning KS 2017/0151

Rev. 2017-03-02

Kommunfullmäktige

Ägardirektiv 2017 för Kalmar Kommunbolag AB och de majoritetsägda dotterbolagen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar förslag till ägardirektiv för Kalmar Kommunbolag AB och de majoritetsägda dotterbolagen.

Bakgrund

Koncernledningen i Kalmar kommun har tagit fram ett förslag till ägardirektiv för de kommunala bolagen.

De föreslagna ändringarna från tidigare år är rödmarkerade eller genomstrukna.

Efter arbetsutskottets behandling av ärendet har vissa korrigeringar gjorts efter överläggning mellan partierna i arbetsutskottet.

Annette Andersson
kommundirektör

Ola Johansson
VD i Kalmar Kommunbolag AB

Bilaga:
Förslag till ägardirektiv

Ägardirektiv 2017 för Kalmar Kommunbolag AB med sina dotterbolag (förutom Kalmar Energi Holding AB)

Beslutade av kommunfullmäktige den 15 december 2008, § 21. Ändring beslutad den 29 mars 2010, § 24, den 26 april 2011, § 97, den 23 april 2012, § 84, den 29 april 2013, § 75, den 28 april 2014, § 53, 30 mars 2015, § 53 och den 25 april 2016, § 72.

Gemensamma direktiv

I kommunallagen markeras kommunfullmäktiges överordnade roll i förhållande till de kommunala bolagen. Vidare innehåller lagen bestämmelser om att kommunstyrelsen ska ha uppsikt över den verksamhet som bolagen bedriver. Enligt ~~Utfån Kalmar Kommunbolag AB:s riktlinjer~~ styrimodell ska bolagets styrelse ~~bolagens styrelser i årsrapporten~~ årsredovisningen utöver vad aktiebolagslagen i detta avseende stadgar, redovisa och bedöma hur verksamheten bedrivits och utfallit mot bakgrund av det i bolagsordningen och i kommunens ägardirektiv angivna syftet och ramarna för densamma. Styrelsen ~~Styrelserna~~ ska uttala om verksamheten under föregående kalenderår bedrivits och utvecklats dels i förhållande till det fastställda ändamålet med verksamheten, dels i förhållande till de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten. Kommunfullmäktige i Kalmar ser vikten av ett kommunalt koncerntänkande och har samlat de kommunala bolagen i en aktiebolagsrättslig koncern under kommunen. Med denna konstruktion äger kommunen ett (1) bolag. Kalmar Kommunbolag AB är i sin tur ägare av de kommunala bolagen. Kommunen och dess företag måste ses som en ekonomisk beslutsenhet för vilken fullmäktige har det yttersta ansvaret såväl ekonomiskt som politiskt.

Kommunfullmäktige har angett bland annat följande skäl för att ge ägardirektiv till kommunens bolag:

- Kommunallagen förutsätter ett kommunalt inflytande över bolagen eftersom de är ett instrument för kommunal verksamhet.
- Kommunen har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för verksamheten i bolagen.
- Förtroendet för kommunal verksamhet ökar om omvärlden kan konstatera att de kommunala bolagen är en del av ägaren/kommunen.
- Bolagen är kommunens egendom. Det finns alltså ett ägaransvar inför kommun-medborgaren. Kommunen är dessutom i borgen för bolagens engagemang vilket understryker ägaransvaret.

De kommunägda bolagens verksamhet och förhållande till kommunen regleras genom:

- Kommunallagen, aktiebolagslagen samt andra lagar och författningar
- Bolagsordning
- Ägardirektiv
- Kalmar kommuns budget och ekonomiska planering
- Särskilda direktiv av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen
- Avtal mellan bolagen och kommunen

Bolagens styrelser ska i samband med konstituerande styrelsemöte årligen gå igenom ägardirektiven och ~~göra en plan för~~ hur man ~~lever~~ ska leva upp till dem.

Insyn i bolagens verksamhet

Kommunallagen slår fast att insynsfrågorna är viktiga ur demokratisk synpunkt. Bolagen ska ha en öppen attityd i dessa frågor.

I bolagsordningarna anges: ”Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen”.

Koncernens uppföljningar per april och augusti, årsbokslut samt övriga ärenden till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige ska vara tillgängliga på kommunens externa hemsida.

I bolagsordningarna för de kommunala bolagen anges att bolagen ”ska bereda kommunfullmäktige i Kalmar kommun möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

Vidare gäller att ledamöter i kommunstyrelsens arbetsutskott ska få kallelser till sammanträden med styrelserna för de kommunägda bolagen. De har rätt att närvara vid dessa sammanträden och har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. De har också rätt att på begäran få sin mening antecknad till protokollet.

Samråd mellan kommunens och bolagens revisorer

Kommunfullmäktige utser för varje bolag två lekmannarevisorer och lika många ersättare för att ”granska det kommunala ändamålet, effektivitet, kvalitet och internkontroll”. Dessa revisorer väljs ur kretsen av kommunens revisorer. Kostnader för den revision lekmannarevisorerna utför ska belasta bolagen.

Det är ur ett koncernperspektiv angeläget att bolagens och kommunens revisorer kan samråda med varandra i frågor som rör bolagens angelägenheter.

Utgångspunkter för bolagens verksamhet

Kommunens bolag ska skötas på ett sätt där stor hänsyn tas till de fördelar som kan skapas för kommuninvånarna. Bolagen är redskap för att skapa utveckling i hela kommunen.

Verksamheten ska drivas på ett affärsmässigt sätt. Effektivitetsvinster för bolagen ska alltså innebära fördelar för kommunen som helhet (koncernnyttan). Kommunen och respektive bolag ska därför i samråd söka lösningar som tillgodoser dessa gemensamma intressen.

Bolagen får inte bedriva någon säljverksamhet som står i strid med konkurrenslagstiftningen.

Bolagen ska prestera ständiga förbättringar.

Bolagen ska verka för de beslut som kommunfullmäktige fattar.

Bolagen ska verka för utveckling och tillväxt i hela Kalmar kommun.

För samarbetet mellan kommunen och bolagen ska vidare gälla följande riktlinjer:

Ekonomisk planering och redovisning:

Bolagens ekonomiska planering och redovisning ska vara sådan att den kan samordnas med kommunens. Bolagen ska rapportera i enlighet med instruktioner från kommunen för att uppfylla bestämmelserna om ”sammanställd redovisning” i lagen om kommunal redovisning.

Kalmar Kommunbolag AB med dotterbolag ska använda samma redovisningsprinciper och värderingsregler enligt Kalmar Kommunbolag AB och de majoritetsägda dotterbolagens tillämpning av K3.

Kalmar Kommunbolag AB ska ~~så snart det kan ske tidigt vid ekonomiska obalanser och löpande i tertialrapporter~~ delge kommunstyrelsen en ekonomisk och verksamhetsmässig information från kommunens hel- och delägda bolag ~~vid ekonomiska obalanser och löpande i tertialrapporter~~.

Bolagen ska (med god framförhållning) samråda med Kalmar Kommunbolag AB avseende skattefrågor, nedskrivningsbehov och övriga bokslutsdispositioner.

I bolagens årsredovisningar ska ~~inga~~ uppgifter om löner, andra ersättningar och sociala kostnader (med särskild uppgift om pensionskostnader) lämnas för var och en av grupperna styrelseledamöter (arvoden), verkställande direktör och övriga anställda. ~~Övriga löneförmåner och avgångsvederlag för VD. Styrelsearvoden och VD-löner ska särredovisas.~~

Personal- och lönepolitik:

Kommunens nämnder och de kommunala bolagen ska ha en gemensam personal- och lönepolitik. Det innebär bl.a. att styrelserna för bolagen ska ha en avstämning med kommunstyrelsens personalutskott inför förhandlingar om kollektivavtal och tillämpning av dessa. Frågor som rör de verkställande direktörernas anställnings- och lönevillkor handläggs av VD i Kalmar Kommunbolag AB i samråd med kommunstyrelsens personalutskott.

Tillsättning av tjänst som verkställande direktör i något av bolagen handläggs av styrelsen i Kalmar Kommunbolag AB i samråd med bolagens presidier.

Kommunens regler för representation ska gälla även för de kommunala bolagen.

Medverkan i annan planering:

Bolagen ska medverka i den fysiska planeringen och i miljö- och naturresursplaneringen. Bolagen ska också ge underlag till svar på frågor som ställs i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Administrativa system:

Bolagen ska använda sig av administrativa system som underlättar utbyte av information mellan kommunen och de kommunägda bolagen. ~~Det är också viktigt att kommunen uttalar upp ett enhetligt ansikte.~~ **Kommunen ska ansvara för de anpassningar som erfordras för drift av dessa system i bolagen.**

Beredskap och säkerhet:

Krisledningsnämnden ansvarar ytterst för arbetet vid höjd beredskap och extraordinära händelser i Kalmar kommun. Nämnden ska vid extraordinära händelser erbjudas erforderliga resurser från berörda bolag i den omfattning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsen. Vidare ska bolagen, i den utsträckning som de blir kallade, delta i övningar.

Verksamhetens inriktning

Utöver vad som anges i budgeten ska bolagen också följa de mål, uppdrag och andra direktiv som berör dem och som meddelas i olika policy, program och riktlinjer som antagits av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Bolagen ska så långt det är möjligt medverka i samordnade kommunövergripande upphandlingar eller samordnade upphandlingar för bolagskoncernen på uppdrag från Kalmar Kommunbolag AB.

Bolagen ska vara pådrivande i utvecklingen av det långsiktigt hållbara samhället socialt, ekologiskt och ekonomiskt.

Bolagen ska i samverkan med övrig kommunal verksamhet söka samordningsfördelar och arbeta aktivt med energieffektivisering.

I bolagens ~~årsredovisningar~~ **årsrapporter** ska tydligt framgå hur bolagen uppfyllt de bolagsspecifika ägardirektiven.

Bolagen ska följa och arbeta efter de ~~övergripande kontrollplaner~~ **styrdokument** som Kalmar Kommunbolag AB fastställer. Ex. övergripande **ramverk för finanspolicy och internkontrollplaner** **policy och riktlinjer för intern kontroll och riskhantering.**

Ekonomi

Kalmar Kommunbolag AB ska årligen lämna en utdelning.

Förslag till utdelning görs efter direktiv från koncernledningen och eller dotterbolagens behov av koncernbidrag. ~~Utdelningsbara medel beräknas genom att redovisat årsresultat först ska täcka balanserad förlust. Av återstående vinstmedel och övrigt fritt eget kapital får sedan utdelning ske till aktieägarna.~~ Utdelningen får inte hindra Kalmar Kommunbolag AB från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt och den föreslagna värdeöverföringen måste kunna försvaras med hänsyn till vad som anförs i ABL 17 kap 3 § 2-3 st. ~~Soliditeten måste vara betryggande mot bakgrund av att bolagets verksamhet fortsatt bedrivs med lönsamhet. Även likviditeten i bolaget måste bedömas kunna upprätthållas på en betryggande nivå.~~ Kalmar Kommunbolag AB anger de avkastningskrav och värdeöverföringar som ska gälla för dotterbolagen.

Beslut på årsstämmorna

Vid årsstämmorna ska kommunens ombud överlämna de ägardirektiv som kommunfullmäktige beslutat ska gälla för bolagen. Dessa direktiv kan också överlämnas till bolagen i form av protokollsutdrag eller skrivelse.

För styrelsearvoden och ersättningar ska gälla de regler som fastställts av kommunfullmäktige. Arvoden till auktoriserade revisorer och ersättare ska följa den upphandling av revisions-tjänster som kommunstyrelsen gjort ~~av revision~~ för de kommunägda företagen.

För de olika bolagen ska i övrigt gälla:

Styrelsen i respektive kommunalt bolag ska hålla moderbolaget informerad om sin verksamhet och om planerade åtgärder av större vikt. Kommunbolaget har rätt att få ta del av den information från bolagen som Kommunbolaget anser nödvändig för att detta uppdrag ska kunna fullgöras.

Kalmar Kommunbolag AB och dess dotterbolag ska medverka till att utveckla och stärka det lokala näringslivet i hela kommunen. Genom sådana satsningar på olika utvecklingsprojekt stärker bolagen sin ”kundbas”. Detta innebär att kommunens bolag på sikt förbättrar sitt ekonomiska resultat.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Kalmar Kommunbolag AB

Bolaget ska förvalta aktier i Kalmar kommuns hel- eller delägda bolag, utveckla samarbetet mellan bolagen i koncernen samt samordna övergripande koncerngemensamma frågor. Bolaget ska svara för en löpande ägardialog med respektive dotterbolag i koncernen. Moderbolaget ska åt kommunen bereda och samordna förslag till försäljning av fastigheter och bolag inom koncernen och andra frågor avseende bolagens tillgångsportföljer med undantag av frågor som ligger inom det beslutsmandat som anges i respektive bolags bolagsordning. Vidare ska bolaget efter särskilt uppdrag genomföra näringslivsbefrämjande projekt.

Kalmarhem AB

Bolaget ska i allmännyttigt syfte och med iakttagande av kommunallagens likställighetsprincip främja bostadsförsörjningen i Kalmar kommun och erbjuda hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget.

Verksamheten ska bedrivas enligt affärsmässiga principer.

Bolaget ska erbjuda människor som bor i eller vill flytta till Kalmar ”den goda bostaden”. Med den ”goda bostaden” avses att ge människor, oavsett inkomst, bostadsort och social situation, likvärdiga möjligheter att leva i goda bostäder i bra miljöer och till rimliga kostnader.

Bolaget ska garantera hyresrätten och utifrån bruksvärdesprincipen främja en hyressättning med stabila och rimliga hyror i olika stads- och kommundelar. Bolaget ska aktivt arbeta för att med sin del av hyresrätter i Kalmar kommun minska bostadssegregationen, hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden.

Bolaget har ett speciellt ansvar för att ordna bostäder till studerande, liksom andra grupper med särskilda behov ~~som t.ex. äldre och personer med funktionsnedsättningar~~. Det är också viktigt att bolaget fortsätter arbetet med att på olika sätt utveckla och stärka inflytandet för de boende.

Bolaget ska vara den centrala aktören i kommunens bostadspolitik och utveckling.

Kalmar Vatten AB

Bolaget ska svara för en miljömässigt god vattenförsörjning och avloppsrening. En huvuduppgift för bolaget är vidare att trygga den framtida vattenförsörjningen, däribland en långsiktig vattenreserv. Bolaget ska aktivt arbeta för att minska kväve- och fosforutsläppen i Kalmarsund.

I samband med grävarbeten för vatten och avlopp ska bolaget så långt det är möjligt lägga ner tomrör för att möjliggöra en bredbandsutbyggnad.

Det är viktigt att de ökade inkomsterna till följd av höjd va-taxa går till en förnyelse av vattenledningsnätet. Bolaget ska i samband med kommande budget och bokslut redovisa hur stor del av de ökade inkomsterna som använts till reinvesteringar.

KIFAB i Kalmar AB

~~Bolagets huvuduppgift är att tillhandahålla lokaler för näringsliv, utbildningsverksamhet och vid behov andra offentliga verksamhetslokaler. Bolaget ska därigenom medverka till att utveckla och stärka näringslivet i kommunen.~~

Bolagets huvuduppgift är att tillhandahålla lokaler för näringsliv och andra externa verksamheter samt vid behov även kommunala verksamheter. Bolaget ska erbjuda attraktiva, hållbara och innovativa lokallösningar.

Bolaget ska fortlöpande se över sitt fastighetsbestånd och genomföra fastighetsförvärv/försäljningar för att på bästa sätt kunna utföra de uppdrag som åligger bolaget.

Kalmar Science Park AB

Bolaget ska utgöra mötesplats för idéer och innovativa företag som vill utvecklas med målsättning att främja en långsiktig ekonomisk utveckling i Kalmar och regionen. I nära samarbete med näringslivet och Linnéuniversitetet ska bolaget bygga nätverk och vara en utvecklingspartner för nya företag i Kalmar. Bolaget ska erbjuda verktygen och miljön för att utveckla nya idéer, företag och marknader.

Bolaget ska medverka till nytänkande och inspiration, bidra till att Kalmars attraktivitet stärks och vara en förebild för andra kunskapsintensiva miljöer.

Följande övergripande mål ska nås de kommande åren:

- utveckla fokusområdena e-tjänster och digitala marknader
- fortsätta samarbetet med Landstinget och Linnéuniversitetet kring läkarutbildning och innovationer

Kalmar Öland Airport AB

Bolaget ska utgöra en tjänst av allmänt **ekonomiskt** intresse (SGEI flygplats) med skäl och enligt villkor som följer de krav som uppställs av EU kommissionen i sitt beslut av den 2 december 2016. Bolaget ska i samverkan med Kalmar kommun och näringslivet i Kalmarregionen utveckla, driva och förvalta Kalmar flygplats. Bolaget ska utveckla kommunikationerna mellan Kalmarregionen och andra delar av Sverige samt övriga världen. Bolaget ska fortsätta arbetet med att göra flygplatsen klimatneutral

Följande övergripande mål ska nås de kommande åren:

- Bolaget ska fortsatt med hög säkerhet utveckla reseupplevelsen och servicen på Kalmar Öland Airport i syfte att behålla och stärka flygplatsens roll i Regionens infrastruktur.
- Med vision 2025 som grund utreda hur flygplatsens tillgänglighet i Regionen kan förbättras och hur den kan fungera bättre med andra transportslag.
- ~~— Undersöka praktiska och ekonomiska möjligheter att etablera en depå för biobränsle på flygplatsen.~~ **Införa flygbiobränsle på flygplatsen.**

Destination Kalmar AB

Bolaget ska i samverkan med näringslivet utveckla, profilera och marknadsföra Kalmar kommun som besöksmål. Bolaget ska även samordna och administrera evenemang samt utveckla idrottsturismen i Kalmar kommun. Vidare ska bolaget bedriva turistbyråverksamhet samt driva verksamhet i gästhamnen i Kalmar. Bolaget ska i samverkan med Statens Fastighetsverk ansvara för och driva kultur-, turist- och evenemangsverksamhet på Kalmar Slott.

Följande övergripande mål ska nås de kommande åren:

- Bolaget ska i fortsatt samverkan med näringslivet utveckla besöksnäringen och Kalmar som evenemangstad och behålla/förbättra sin position som attraktiv sommarstad.
- Utveckla idrottsturismen i Kalmar kommun och regionalt i projekt.
- I samverkan med Statens Fastighetsverk fortsatt utveckla Kalmar Slott med gjorda investeringar för att öka tillgängligheten och antalet besökare.

Kalmar Hamn AB

Bolagets huvuduppgift är att tillhandahålla en hamnanläggning samt utföra hamn-, sjöfarts- och logistikrelaterade tjänster. Bolaget ska erbjuda hamnens kunder ett prisvärt, flexibelt, miljöriktigt och tillförlitligt utbud av service och tjänster av hög kvalitet.

Bolaget har uppdraget att utveckla samarbetet med närliggande hamnar.